

8.8 EDUCAȚIA UTILIZATORILOR PENTRU CULTURA INFORMAȚIEI

Prin educația utilizatorilor pentru cultura informației înțelegem acțiuni, evenimente, cursuri, seminarii, workshopuri menite să dezvolte aptitudinile utilizatorilor cu privire la sursele de informare, sistemele de regăsire a informației, transferul informației, folosirea etică a informației și transformarea cunoștințelor într-un produs informațional. Aceste acțiuni trebuie să țină pasul cu dezvoltarea și diversitatea suporturilor informaționale, creșterea cantitativă a colecțiilor de documente și dezvoltarea continuă a tehnologiei informației.

Formarea utilizatorilor constituie o nevoie permanentă în societatea informațională și include orice program prin care se instruesc utilizatorii în mod individual sau colectiv cu scopul de a facilita recunoașterea nevoii de informație, formularea acestor cereri, utilizarea eficientă și efectivă a sistemelor de informare și evaluarea acestor servicii.

În continuare prezentăm principalele subiecte pentru orice program de formare prin cultura informației: *implicațiile tehnologiei informației în modul de publicare și prezentare a informației, sursele de informare, evaluarea surselor de informare, etica utilizării informației și comunicarea informației.*

8.8.1 TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI ÎN REGĂSIREA INFORMAȚIEI

Explozia informațională a schimbat total modul clasic de publicare, acces, diseminare și folosire a informației științifice. Datorită internetului, care este un domeniu public de comunicare și transmitere a informației, publicațiile științifice au migrat de la forma tradițională spre forma digitală.

Biblioteca digitală oferă servicii bazate pe noile tehnologii de informare. Utilizatorii doresc regăsirea informației în timpul cel mai scurt posibil. Managementul colecțiilor, fondurile destinate achizițiilor se orientează spre bazele de date și serviciile online. Utilizatorii trebuie instruiți pentru a regăsi informațiile disponibile online.

Căutarea informațiilor electronice se face în OPAC după diverse criterii de căutare sau pe internet, prin intermediul motoarelor/metamotoarelor de căutare.

8.8.2 SURSE DE INFORMARE

Sursele de informare sunt surse tipărite și surse electronice. Monografiile, articolele de reviste, tezele de doctorat, brevetele, rapoartele și standardele sunt surse de informare primare.

Prin prelucrarea acestora rezultă sursele de informare secundare: sinteze documentare, bibliografii, buletine și repertorii bibliografice, rezumate. Din prelucrarea surselor de informare secundare rezultă cele terțiare, cum ar fi: bibliografie de bibliografii, sinteze documentare.

Informații despre aceste surse de informare se regăsesc în produsele generate de sistemele de regăsire a informațiilor. Prima resursă informațională care furnizează informații despre fondul documentar al bibliotecii este pagina web a bibliotecii și catalogul bibliotecii. Bazele de date la care biblioteca deține abonament sunt menționate pe pagina web a bibliotecii. Alte surse de informare electronice sunt motoarele de căutare. Se prezintă în continuare aceste resurse informaționale:

8.8.2.1 *Pagini web ale bibliotecilor*

Pagina web a bibliotecii este cea dintâi sursă informațională pe care o întâlnim. Pagina web poate fi un link din site-ul instituției, în cazul bibliotecilor subordonate universităților, sau o pagină cu domeniu propriu, cum ar fi bibliotecile centrale universitare care sunt autonome cu finanțare proprie (de exemplu: Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București: <http://www.bcub.ro>²¹, Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” din Timișoara: <http://www.bcut.ro>²², Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași: <http://www.bcu-iasi.ro>²³, Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca: <http://bcucluj.ro>²⁴).

Bibliotecile postează informații despre serviciile oferite, catalogul electronic, evenimente și alte resurse informaționale.

Datorită faptului că informațiile bibliografice și cele full-text au fost adăugate pe paginile web ale bibliotecilor, aceste pagini au devenit un punct de plecare esențial pentru orice proiect de cercetare.

Reprezentativ pentru țara noastră este proiectul Romanian Library Network in Science and Technology (ROLiNeST). Este primul portal în știință și tehnică al câtorva biblioteci universitare importante din România și a fost realizat în cadrul proiectului Sistem Național Unitar de Informare și Documentare Științifică și Tehnică – Unificarea Sistemelor de Biblioteci (NUSIDOC S&T). Proiectul a fost finanțat de Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică din cadrul Ministerului Educației și Cercetării în perioada 2004-2006.

8.8.2.2 *Cataloge online ale bibliotecilor*

OPAC (Online public access catalog) este o bază de date bibliografică gestionată de un software care asigură îndeplinirea tuturor funcțiilor pe care le realizează sistemul tradițional de catalogare al bibliotecii. Acesta este rezultatul muncii colective din bibliotecă (achiziție, catalogare, indexare, clasificare, stocare), oferind utilizatorului informațiile dorite. OPAC permite accesul online al publicului la baza de date a catalogului, în scopul verificării anumitor aspecte legate de un document: dacă în fondul bibliotecii există o anumită lucrare și în aceste condiții să

obțină toate informațiile privitoare la aceasta (repartiție, date de publicare, dacă este sau nu disponibilă pentru împrumut, dacă softul de bibliotecă include și modulul de circulație). În cataloagele online se poate efectua căutare simplă și căutare avansată cu operatorii booleani, Wilcard, trunchiere (cuvinte asemănătoare ca formă, cu 1-2 litere diferite) sau Nesting (combinarea operatorilor AND, OR).

Catalogul online al Bibliotecii Naționale a României conține informații bibliografice privind toate documentele tipărite intrate în colecțiile sale din 1993 până în prezent: publicații românești și străine, cărți și periodice, documente multimedia și articole din periodice de cultură. Se poate face căutare după câmpurile: cuvinte din titlu, titlu complet, autor, subiect, locul publicării, editura, an, ISSN, ISBN, barcode, clasificare zecimală sau căutare avansată.

8.8.2.3 Baze de date documentare

Informația științifică nu este gratuită. Este accesibilă în produse informaționale la care accesul este oferit contra cost pe bază de abonament.

Bazele de date reprezintă o colecție organizată de reviste, cărți, teze de masterat în format electronic. Sunt platforme informatice foarte organizate, cu posibilități multiple de acces, de filtrare a informației și de căutare avansată prin strategii complexe. Sunt organizate pe subiecte, domenii sau sunt specializate. Informațiile din bazele de date nu sunt accesibile pe internet.

Există mai multe baze de date. Unele sunt bibliometrice, adică oferă informații privind referințele bibliografice, dar și numărul de citări obținute la nivel de articol în aceeași bază de date. Cele trei baze de date bibliometrice sunt: Web of Science, <http://clarivate.com/?product=web-of-science>, Scopus, <https://www.scopus.com/> și Google Academic, <https://scholar.google.ro/>. Accesul la primele două este contra cost, pentru a treia fiind gratuit.

Alte baze de date documentare disponibile online și foarte utilizate în mediul academic sunt: EBSCO <https://www.ebscohost.com/>²⁵, PROQUEST <http://www.proquest.com/>²⁶, Science Direct <http://www.sciencedirect.com/>²⁷, Emerald <http://www.emeraldinsight.com/>²⁸, Springer <http://springerLink.com/>²⁹, Oxford Journals <http://pxfordjournals.org/>³⁰, Legalis <http://www.legalis.ro/>³¹, e-Monitor <http://monitorul.official.ro/RO/article-e-monitor-297.html>³².

8.8.2.4 Alte surse de informare – motoare de căutare

Motoarele de căutare sunt alte instrumente de căutare a informației în mediul electronic. Clasificarea după tipul de informații indexate ne indică:

- Motoare de căutare generaliste (*search engines*) – indexează „toate” resursele disponibile în web.
- Motoare de căutare specializate – de exemplu, motoarele de căutare a informațiilor de nivel academic (*academic search engines*) – indexează numai resursele care corespund anumitor nevoi de informații

Principiul de funcționare al unui motor de căutare este:

- Fiecare motor caută într-o bază de date de pagini web pe care le-a colectat și cărora le-a făcut o copie;
- Când efectuăm o căutare, practic, o facem într-o copie oarecum veche a paginii web reale; însă atunci când facem click pe rezultatele furnizate de motorul de căutare, regăsim versiunea curentă a paginii;
- Bazele de date explorate de motoarele de căutare sunt construite de programe „robot” de calculator numite „spiders”, care parcurg web-ul, găsind pagini noi pe care să le colecteze;
- Ulterior, paginile web sunt preluate de un alt software, care le indexează: identifică textul, link-urile și orice alt tip de conținut din pagină și le stochează în baza de date a motorului de căutare, astfel încât baza de date să poată fi interogată prin cuvinte-cheie sau folosind modalități de căutare mai avansate.

Google este unul dintre cele mai utilizate și cunoscute motoare de căutare din lume, <http://www.google.ro>³³. *Yahoo* este un alt motor de căutare des folosit, <http://ro.yahoo.com>³⁴. Frecvent utilizat de către utilizatori este și motorul de căutare *AltaVista* <http://www.altavista.com>³⁵.

Bing este un motor de căutare care regăsește și sortează rezultatele căutării, are funcția de căutare Web, de imagini, videoclipuri, știri, hărți, un translator etc. <http://www.bing.com>³⁶.

Excite este unul dintre cele mai vechi motoare de căutare, fiind lansat în 1994. Oferă un portal internet, un motor de căutare, un server de e-mail propriu <http://www.excite.com>³⁷.

8.8.2.5 Acces deschis la informație. Reviste în acces deschis. Depozite digitale

În ceea ce privește accesul deschis la informația științifică, există multă literatură de specialitate, multe inițiative, conferințe și manifestări dedicate acestei mișcări, care a început acum 12 ani în 2001 la Budapesta, ca rezultat al unei conferințe organizate de *Open Society Institute*³⁸. Scopul întâlnirii a fost găsirea unor modalități de accelerare a progresului privind accesul liber la articolele științifice din toate domeniile academice. Rezultatul dezbaterilor s-a concluzionat prin elaborarea proiectului intitulat *Budapest Open Access Initiative* (BOAI). Astfel, literatura de tip *open access* se solicită „să fie gratuită, făcută publică și accesibilă pe internet, pentru ca cei interesați să poată citi textele integral, să le poată încărca, copia, distribui, imprima, să poată căuta în ele, [...] să se poată îndrepta spre ele și fără bariere financiare, legale sau tehnice existente, în afara celor legate de accesul la internet”³⁹.

Acces deschis este varianta electronică a publicației științifice tipărite care poate fi citită pe Internet, distribuită fără niciun scop comercial, fără nicio plată sau restricție.

Pe scurt, vorbim despre dubla calitate a membrilor comunității academice cea de producători și cea de consumatori de informație.

Practic se plătește dublu, se plătește publicarea și apoi accesul la informațiile publicate. De ce să nu publicăm direct în acces deschis, cu toate atributele comunicării academice (revizuirea articolelor, publicarea în reviste apreciate, cu factor de impact și scor relativ de influență, iar apoi respectând dreptul de proprietate intelectuală să punem aceste rezultate în acces deschis pentru toți cei care au contribuit la realizarea acestor cercetări, adică toți cetățenii interesați în cazul în care cercetarea este finanțată din bani publici). Dar cum să devenim vizibili? Cum să obținem recunoaștere, colaborări, citări ale lucrărilor noastre? Ne adresăm numai unei elite care are acces la aceste baze de date? Putem publica în limba noastră în aceste baze de date?

În octombrie 2003, aproximativ 300 de universități, centre de cercetare, societăți științifice și biblioteci, au semnat *Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities*. Această declarație care concretizează principiul accesului deschis la cercetarea finanțată din fonduri publice a lansat noțiunea de *open acces* nu numai în Germania, ci în toată lumea: „Misiunea noastră de difuzare a cunoașterii este doar pe jumătate completă dacă informația nu este imediat disponibilă societății. Noi posibilități de răspândire a cunoașterii nu numai prin forma clasică, dar totodată și în mod crescător prin paradigma *open access*, prin internet, trebuie să fie susținute”⁴⁰.

În 2003, la întâlnirea de la Haga, Comitetul de conducere al IFLA adoptă *IFLA Statement on Open Access to Scholarly Literature and Research Documentation*: accesul deschis este „accesul online, imediat și permanent la întregul text al articolelor de cercetare pentru oricine, în toată rețeaua globală, existând două căi de realizare a acestuia:

- ◆ *calea de aur (golden road)* prin care autorii își publică articolele, rezultate ale cercetării, în reviste științifice în regim de acces deschis;
- ◆ *calea verde (green road)* sau cea a autoarhivării în arhive electronice deschise sau depozite instituționale a articolelor publicate deja⁴¹.

Explozia informațională a schimbat total modul clasic de publicare, acces, diseminare și utilizare a informației științifice. Datorită internetului, care este un domeniu public de comunicare și transmitere a informației, publicațiile științifice au migrat de la forma tradițională spre forma digitală. Comunicarea științifică s-a dezvoltat mult în această direcție. Toate programele conferințelor, toate rezultatele contractelor de cercetare sunt disponibile pe internet. Cercetătorii s-au adaptat, folosesc aceste noi tehnologii în procesul de cercetare, comunicare și transmitere de informații.

O listă a jurnalelor electronice disponibile în regim *open access* este *Directory of Open Access Journals (DOAJ)*, având scopul de a mări vizibilitatea publicațiilor electronice, <http://www.doaj.org>⁴².

O altă resursă de informare este *The Directory of Open Access Repositories (DOAR)* ce reunește adresele Web ale multor depozite instituționale, <http://www>.

opendoar.org/. Găzduit de Universitatea din Nottingham (Marea Britanie), DOAR este susținut de Open Society Institute (OSI), precum și de Joint Information Systems Committee (JISC) și The Consortium of Research Libraries (CURL), <http://www.opendoar.org/>⁴³.

Alte resurse oferite de mișcarea acces deschis la informație: DOAB - *Directory of Open Access Books* - repertoriul monografiilor în acces deschis, lansat în aprilie 2012 și ROAR- *Registry of Open Access Repositories* - repertoriul depozitelor în acces deschis.

Printre avantajele depozitelor instituționale se pot aminti: accesul ușor și rapid la materialele științifice disponibile în aceste depozite, utilizarea gratuită și posibilitatea citirii resurselor de către mai mulți cititori în același timp.

8.8.2.6 Evaluarea surselor de informare

Analiza critică a surselor este esențială în activitatea de informare-documentare. Această activitate reprezintă o evaluare calitativă a surselor informațiilor și o evaluare a relevanței surselor pentru cerințele de informare.

A. Evaluarea critică a surselor

Această evaluare este bazată pe elemente privind tipul, siguranța și autenticitatea informației. Se au în vedere următoarele aspecte:

- Ce tip de informație este?
- Documentul reprezintă diseminarea unei cercetări sau este expresia unei opinii politice?
- Acoperă sursa subiectele care ne interesează?
- În ce mod putem găsi răspunsuri la întrebări?
- Care este grupul-țintă pentru care este scris textul?
- Perioada de timp: data publicației acoperă perioada pentru care sunteți interesat?
- Cine este autorul-sursă?

Pentru revistele academice se recomandă o investigație adițională:

■ Peer review - Evaluarea reciprocă

- *Peer review* implică evaluarea și aprobarea publicării unui articol de către colegi. Un articol evaluat în acest fel este asigurat calitativ, adică articolul este științific aprobat și respectă cerințele academice în domeniu.
- În cazul căutării în bazele de date se poate limita cercetarea articolelor care sunt *peer reviewed*.

■ Factorul de impact

- Factorul de impact al unei reviste reprezintă măsura frecvenței cu care media articolelor sunt citate pe an. Cu cât revista este citată mai mult, cu atât factorul de impact este mai mare.
- Prin urmare, factorul de impact este un instrument cantitativ care poate fi utilizat pentru clasificarea revistelor. Factorul este marca comercială a *Institute for Scientific Information (ISI)* și este publicat anual în *Journal Citation Report*.

B. Evaluarea informației din surse tradiționale

Criteriile de evaluare a informației regăsite în surse tradiționale sunt:

- *autoritatea*: urmărește ca persoana/colectivul care răspunde de furnizarea informației într-un anumit domeniu să dețină cunoștințele corespunzătoare;
- *acoperirea*: stabilește cât de profundă este tratarea temei (dacă se constată că autorul tratează doar un aspect al temei, se impune extinderea cercetării prin consultarea lucrării unui alt autor pe aceeași temă);
- *actualitatea* - urmărește în principal ca informația să fie recentă (tip de informație furnizată cu precădere de reviste, cunoscut fiind faptul că editarea uneia are loc în câteva luni, spre deosebire de publicarea unei cărți care uneori poate dura ani - timp în care informația devine perimată);
- *obiectivitatea* - urmărește ca publicațiile (monografii/publicații seriale etc.) să prezinte informația ca atare, fără nicio urmă de părtinire;
- *acuratețea* - reprezintă capacitatea de discernământ a utilizatorului (trebuie să dețină abilitatea de face deosebirea între un fapt concret și opinia proprie a autorului);
- *scopul* - stabilește clar intenția cu care a fost făcută publică informația, (contribuția la sporirea cunoștințelor în domeniul respectiv).

C. Evaluarea informației regăsite prin resurse web

Spațiul web poate fi considerat cel mai accesibil mediu de diseminare și schimb de informații. De la apariția tiparului cu litere mobile a lui Guttenberg, se produce acum în societatea informațională cea mai mare mutație în productivitatea și diseminarea informației. Apar și cele mai mari oportunități în multiplicare, diseminare și accesibilitate. Este cel mai simplu și cu costuri minime să ne informăm pe internet. Informația științifică trebuie evaluată. Oricine poate să publice pe web, deci sunt esențiale abilitățile de evaluare critică pentru determinarea valorii informațiilor înainte de utilizarea acestora în cadrul cercetării pe care o întreprindem.

Criteriile de evaluare a paginilor web sunt:

- *autoritatea* - urmărește ca persoana/instituția/agenția care este responsabilă de furnizarea informației într-un anumit domeniu să dețină cunoștințele

corespunzătoare: site sprijinit de o instituție de educație (*edu.*), guvernamentală (*gouv.*), furnizor comercial (*com.*), organizație (*org.*). De exemplu: <http://sirris-libraries.si.edu> ;

- *acoperirea* - stabilește cât de adâncă/complexă este tratarea temei;
- *actualitatea* - urmărește ca link-urile accesate să fie active, data la care informația a fost scrisă/plasată pe web să fie bine definită/revizuită;
- *obiectivitatea* - urmărește ca site-urile să prezinte informația ca atare, fără nicio urmă de părtinire;
- *acuratețea* - este dată de capacitatea de discernământ a utilizatorului (abilitatea de face deosebirea între un fapt concret și opinia autorului asupra acestuia);
- *scopul* - stabilește clar intenția cu care a fost făcută publică informația (contribuția la sporirea cunoștințelor în domeniul respectiv).

8.8.2.7 Utilizarea informației în procesul de cercetare

Citările și referințele bibliografice sunt elemente obligatorii pentru orice lucrare științifică. Citarea reprezintă cea mai eficientă modalitate de stabilire a unei relații între ideile științifice actuale și cele precedente; prin citare se apreciază și se recunoaște public relevanța muncii autorului asupra unei teme. Prin citare se respectă obligațiile drepturilor de autor, evitând plagiatul care este considerat o încălcare a eticii profesionale a autorului.

Orice demers științific presupune documentarea autorului în literatura de specialitate. Folosirea referințelor bibliografice în lucrările științifice este parte a codului de conduită academică.

Referința bibliografică reprezintă un set de informații bibliografice despre citatul menționat în textul documentului, necesar pentru identificarea și regăsirea lucrării și verificarea exactității citării. Lista referințelor bibliografice se află, de obicei, la sfârșitul lucrării.

Folosirea referințelor bibliografice este utilă pentru realizarea următoarelor cerințe:

- a dovedi aderarea la standardele de scriere academică;
- respectarea muncii altor cercetători (evitarea plagiatului);
- furnizarea de dovezi privind considerarea și analizarea literaturii relevante;
- validarea și confirmarea surselor folosite în lucrare;
- proba credibilității lucrării.

Citarea surselor bibliografice se realizează în următoarele situații:

- citarea prin ghilimele cuvânt cu cuvânt (citare directă). Nu contează dacă este o frază, propoziție sau paragraf, este nevoie de a oferi o referință a sursei;
- citare prin parafrazare sau rezumare a ideilor sau datelor obținute din alte surse.

De asemenea, se citează:

- folosirea statisticilor în lucrare obținute din alte surse;
- folosirea tabelor, figurilor, diagramelor sau imaginilor create de altcineva;
- folosirea faptelor controversate, opinii sau date din alte surse.

Pentru informațiile de natură generală, faptele cunoscute nu trebuie trecute sursele de referințe (de exemplu, anii celui de al II-lea război mondial).

Regulile de realizare a descrierii bibliografice se aplică și în următoarele cazuri:

- citarea unei descrieri bibliografice;
- completarea corectă a unui buletin de cerere la bibliotecă;
- alcătuirea unei liste de literatură la tema solicitată;
- indicarea corectă a surselor utilizate la alcătuirea unui referat, raport, comunicare, teză de licență, teză de an.

Referințele bibliografice au devenit un instrument foarte important în studierea științei propriu-zise și sunt folosite pentru a investiga fluxurile de informație. Numărul de citări este un indicator al calității publicațiilor și al nivelului științific al productivității muncii cercetătorilor. Analiza citărilor reprezintă una dintre metodele de cercetare scientometrică/bibliometrică. Impactul unei reviste este măsurat prin numărul de citări ale articolelor apărute în ea. Cu cât interesul pentru o anumită problemă este mai mare, cu atât numărul celor care o citează ca sursă de informare crește.

A. Principii de descriere a surselor informaționale

Înainte de a cita sursele într-o lucrare științifică, cercetătorul trebuie să cunoască o serie de principii descriptive legate de acțiunea de citare:

- elementele bibliografice sunt extrase de pe pagina de titlu sau echivalentă acesteia (versoul paginii de titlu, căsuța tipografică, eticheta unei înregistrări audio etc.);
- elementele bibliografice sunt înregistrate în limba originală, așa cum apar în sursă;
- pentru caractere nelatine (chirilice, arabe, japoneze sau chineze) se impune transliterarea conform standardelor internaționale;
- elementele bibliografice sunt separate între ele printr-un sistem coerent de punctuație: punct, virgulă, două puncte;
- autorul unei lucrări citate trebuie scris în ordinea următoare: nume, prenume;
- pentru 2-3 autori ai unei lucrări, numele acestora este separat prin punct și virgulă și spațiu;
- pentru mai mult de 3 autori, se folosește abrevierea [et al.], după primul autor;
- dacă autorul unei surse de informare este anonim atunci titlul sursei este elementul de intrare pentru referința bibliografică;

- elementul de intrare al unei referințe bibliografice (autorul sau titlul sursei de informare) trebuie marcat distinct de celelalte elemente bibliografice (utilizând caracterele îngroșate, cursive sau subliniate);
- subtitlul unei surse de informare va fi menționat după titlu folosind două puncte și spațiu;
- informațiile suplimentare sau erorile de scriere pot fi marcate între paranteze pătrate după elementul bibliografic modificat;
- forma transliterată a titlului unei surse de informare poate fi folosită în loc de forma originală sau între paranteze pătrate după acesta;
- pentru datele de publicare necunoscute există expresii standard: [s.l.], pentru loc publicare necunoscut, [s.n.], pentru nume editor necunoscut sau [s.a.], pentru data de publicare necunoscută;
- pentru sursele de informare ce urmează a fi publicate se poate utiliza expresia „în curs de publicare”, iar pentru cele care nu s-au publicat, expresia “manuscris nepublicat”;
- pentru sursele de informare electronice ale căror date bibliografice sunt incomplete ar trebui analizate surse alternative de informare;
- ordinea referințelor bibliografice poate fi alfabetică (pentru bibliografii), după elementul de intrare sau numerică (pentru lista de referințe), în ordinea succedării citărilor în text.

B. Metode de citare

Standardul SR ISO 690:2010 indică două metode de citare a surselor de informare: metoda de citare numerică (sau stilul Vancouver) și metoda de citare a primului element și a datei de publicare (sau stilul Harvard).

Citarea surselor de informare într-o lucrare științifică trebuie să fie realizată într-un format standard. Acest format standard este dat de stilul de citare ales pentru redactarea lucrării științifice. De regulă, stilul de citare este impus de editor, cum ar fi cazul publicării în cadrul volumului unei manifestări științifice. De regulă, stilul de citare pentru care se optează depinde de tematica cercetării (domeniul).

Standardele sau cerințele uniformizate internaționale privind aplicarea și descrierea referințelor bibliografice nu exclud varietatea de formate și stiluri de citare în practica editorială.

ISO 690 emite reguli generale pentru prezentarea bibliografiilor în toate domeniile științei.

Există o multitudine de manuale și ghiduri cu instrucțiuni, modele și exemple de citare în text și alcătuire a listei referințelor bibliografice. În linii mari, există trei stiluri de citare.

a. Stilul „autor-dată” (Sistemul Harvard)

În text, numele autorului și anul publicării (numărul de pagini, dacă este necesar) sunt prezentate între paranteze rotunde. Referințele bibliografice complete apar în ordine alfabetică într-o listă la sfârșitul lucrării.

„Stilul Harvard” desemnează stilurile care definesc citatele din text prin metoda „autor-dată” și se bazează pe *Recommendations for citing and referencing published material*, elaborate de British Standards Institution (BSI). Acest format este utilizat de către ISO 690:2010, Asociația Americană de Chimie (ACS), Asociația Americană de Psihologie (APA), Universitatea din Chicago (stiluri Chicago și Turabian), Consiliul Editorilor în Științe (CSE). Universitățile folosesc principiile generale ale sistemului pentru elaborarea propriilor ghiduri. Avantajul acestui sistem îl reprezintă identificarea lucrării unui autor prin metodă directă. Spre deosebire de sistemul Vancouver, sistemul „autor-dată” nu provoacă dificultăți la renumerotarea referințelor, în cazul în care ordinea citării în text este modificată. Dezavantajul principal este nevoia de spațiu mai extins în corpul textului și în distragerea atenției în cazul citărilor multiple efectuate într-un singur loc.

b. *Stilul „autor-titlu” / „autor-pagină”*

El a fost prevăzut pentru științele umaniste și arte, unde titlurile și paginile lucrării sunt mai importante în citare decât data publicării. Această informație permite cercetătorilor științifici a urmări cu ușurință fraze exacte în procesul analizei textului. Un titlu scurt este necesar numai atunci când există mai multe lucrări semnate de același autor. Acest format este preferat de către Asociația Limbilor Moderne din America (MLA).

c. *Stilul numeric secvențial sau „autor-număr” (Sistemul Vancouver)*

Citățile sunt numerotate consecutiv (prin cifre arabe între paranteze sau sub formă de exponenți) în ordinea apariției în text. În referința citată de mai multe ori se păstrează numărul atribuit prima dată. Numărul de pagini se indică dacă este necesar. Referințele bibliografice complete, numerotate în ordinea apariției în text, sunt prezentate într-o listă la sfârșitul lucrării. Avantajul sistemului Vancouver este includerea numerelor care nu întrerup fluxul de text. Dezavantajul principal al sistemului constă în faptul că în procesul de scriere a lucrării trimiterea adăugată mai târziu va necesita renumerotarea citărilor în text și în lista referințelor, în acest caz riscul erorii fiind sporit.

d. *Stilul referințelor în note*

Notele de subsol sau notele finale conțin descrierea bibliografică a sursei, fiind în text numerotate consecutiv (prin cifre arabe între paranteze sau sub formă de exponenți). Referințele bibliografice complete sunt aranjate în ordine alfabetică într-o listă la sfârșitul lucrării.

Notele bibliografice sunt preferate în domeniul cercetărilor istorice și prezintă o alternativă a citării în text. Dezavantajul constă în faptul că notele de subsol sunt adesea costisitoare pentru reproducerea editorială. Notele lungi pot distra atenția cititorului.

În cazul în care nu este impus un standard de citare se folosește obligatoriu standardul românesc ISO 690.

Indiferent de stilul de citare, în principiu, referința bibliografică include aceleași elemente bibliografice, arhitectura însă poate diferi.

Referințele bibliografice pot fi organizate în două moduri:

- *lista de referințe* – reprezintă lista surselor de informare citate într-o lucrare științifică, organizate numeric, în ordinea succesiunii lor în text;
- *bibliografia* – reprezintă lista extinsă a surselor de informare, consultate, nu neapărat și citate, organizate alfabetic, după numele autorului sau după titlul sursei.

Pentru a nu repeta unele elemente ale descrierii bibliografice, în citare se utilizează următorii termeni de origine latină, abrevieri standardizate (prevăzute în STAS 6443/1988) (STAS 6443-1988)

- *Āpud* = „citat după”. Indică un citat preluat nu din sursa originală, ci dintr-o altă lucrare care o citează. La începutul citării se va menționa termenul „Āpud”, cu indicarea sursei de împrumut;
- *Ibid (Ibidem)* = „în aceeași lucrare” sau „tot acolo”. În succesiunea imediată a citărilor, textul citării repetate se omite, fiind înlocuit prin termenul latin *Ibidem*, prescurtat *Ibid.* sau *Ib.*, scris cu caractere italice (cursive). Aceasta permite a se evita repetarea uneia și aceleiași surse.
- În citarea repetată a unei alte pagini din aceeași sursă, la cuvântul „Ibidem” se adaugă numărul paginii; în citarea repetată a volumului, la „Ibidem” se adaugă numărul volumului;
- *Id. (Idem)* = „același” (despre autor). În succesiunea imediată a citărilor la diferite lucrări ale unuia și aceluiași autor se utilizează termenul *Idem* sau *Id.* scris cu litere cursive. Când este citat același studiu al unui autor de mai multe ori pe parcursul lucrării, însă nu succesiv, ci la distanță, prima dată trimiterea se face în întregime, după care apare termenul latin;
- *Opus citatum*, prescurtat *op. cit.*, subliniat cursiv. Ca referentul lui „op. cit.” să fie regăsit, se vor revedea notele precedente sau secțiunea generală a referințelor, căutându-se prima citare a autorului. La citarea repetată a altei pagini, la „op. cit.” se adaugă numărul paginii; la citarea repetată a altui volum (parte, ediție), la „op. cit.” se adaugă numărul volumului.
- *Contra* = „contra”. Se face trimitere la lucrări în care apar idei, teze contrare celor susținute de autor în lucrarea sa.

8.8.3 ETICA UTILIZĂRII INFORMAȚIEI

Respectarea standardelor de onestitate academică reprezintă una dintre cele mai importante norme de conduită academică internațională. În mod normal și necesar se consultă literatura de specialitate din care se folosesc ideile altora și se construiesc noi

idei. Ce este foarte important este de a oferi o „recompensă academică” proprietarilor acestor idei prin menționarea surselor de inspirație. Recompensa lor academică se va măsura în numărul de citări ale lucrării iar autorul evită plagiatul⁴⁴.

A. Plagiatul și cum poate fi evitat

Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române:

- a plagia = a-și însuși, a copia operele etc. cuiva, prezentându-le drept creații personale; a comite un furt literar, artistic sau științific;
- plagiat = opera literară, artistică sau științifică a altcuiva, însușită (integral sau parțial) și prezentată drept creație personală⁴⁵.

Cuvântul „plagiat” vine din latinescul „plagium”, care se traduce prin „a vinde altora sclavi furați sau care nu aparțin vânzătorului”.

Plagiatul a apărut din cele mai vechi timpuri. Termenul *plagiat* a apărut la epigramistul grec Martialis. Acesta, în conflictul cu alt autor, Fidentius, care a publicat poeziile lui Martialis sub numele lui, l-a acuzat de plagiat, furtul de copii. Martialis a considerat poeziile sale “copiii minții” și a simțit că sunt furați de către Fidentius. Mulți autori au fost acuzați, pe drept sau nu, de plagiat de-a lungul timpului, dar numai după ce conceptul dreptului de autor a apărut pentru prima dată într-o enciclopedie în 1800 a fost clarificat că nu este etic a se utiliza munca altuia fără o citare corectă.

Plagiatul este prezentarea muncii unui autor de o asemenea manieră încât să ofere cititorului impresia că aparține acestuia. Exemple de plagiat:

- preluarea unei sintagme dintr-o carte fără plasarea acesteia în ghilimele;
- copierea informațiilor din orice surse inclusiv internetul sau de la colegi;
- neutilizarea în mod adecvat a notelor de final sau a altor metode de citare.

Parafrazarea este o metodă de evitare a plagiatului. Prin parafrazare se evită copierea cuvânt cu cuvânt a unui paragraf. Reformularea ideii în propriile cuvinte ajută la înțelegerea conceptuală și se evită în același timp plagiatul. Se parcurg următorii pași:

- se recitește pasajul original pentru a se înțelege pe deplin mesajul acestuia;
- se reformulează pasajul cu propriile cuvinte;
- se evită limbajul împrumutat;
- se exprimă cu acuratețe toate informațiile esențiale, dar într-o nouă formă;
- se menționează sursa.

B. Detectarea plagiatului

Atât documentele pe hârtie cât și cele digitale sunt vulnerabile a fi copiate. Majoritatea prototipurilor de detecție a copiatului folosesc o metodă exhaustivă bazată pe comparația textului supus verificării cu alte documente originale pentru a identifica activitățile de plagiat. Există software-uri comerciale sau disponibile gratuit pe internet care scanează documentul supus verificării și îl compară cu documentele disponibile pe internet⁴⁶.

Practic, software-ul detectează toate documentele care conțin aceleași propoziții sau fraze, în aceeași ordine a cuvintelor. În cazul în care citarea este făcută corect și propoziția este scrisă cu ghilimele și se indică sursa, detectorul nu semnaleză plagiatul. Fiecare software indică pe pagina de prezentare ce motoare de căutare sunt verificate. Majoritatea fac verificarea pe Google și Yahoo.

De asemenea, prin parafrazăre, ordinea cuvintelor nu mai este aceeași, se indică sursa și plagiatul este evitat. Se pot clasifica diferite tipuri de plagiat:

- *copy&paste* – copiere&lipire
- *copy, shake&paste* – copiere, amestecare, lipire
- *patchwriting (rewording)* – reasezarea cuvintelor
- *structural plagiarism* – plagiat structural
- *translations* – traduceri.

C. Evaluarea plagiatului

O evaluare generală a cât de multe documente identice s-au găsit scanând documentul poate fi considerat procentajul arătat la final. Astfel:

- $\leq 6\%$ – foarte puțin probabil să conțină material plagiat. În acest caz se ține cont de mărimea documentului. Dacă documentul este de peste 15 000 cuvinte, se poate lua în considerare că 6% reprezintă plagiat.
- 6-12% – risc scăzut de a conține material plagiat. Majoritatea fragmentelor detectate identic cu alte surse pot fi propoziții uzuale în domeniu. Se recomandă o revizuire a surselor și citarea lor.
- 13-20% – risc mediu de a conține material plagiat. Pot exista potriviri cu diferite site-uri web. Trebuie verificat dacă acolo scriitorul a citat corect. Se poate ca prin scanare să nu fie detectate notele de subsol. Se verifică din nou foarte atent.
- $\geq 21\%$ – risc crescut de a conține material plagiat. Documentul trebuie revizuit.

8.8.4 PROPRIETATEA INTELECTUALĂ. DREPTUL DE AUTOR. LEGISLAȚIE

În România, *Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe*⁴⁷, completată și modificată prin *Legea nr. 285/2004* și *OUG nr. 123/2005* și actualizată până la data de 28/12/2005 aplică, în linii mari, principiile europene privind excepțiile și limitările. În această lege sunt permise utilizarea de scurte extrase dintr-o operă (fără a se specifica dimensiunile lor), cu respectarea principiilor citării, în cadrul bibliotecilor, muzeelor, arhivelor etc., dar și reproducerea integrală a unei opere, exclusiv în cazul deteriorării grave, a distrugerii sau a pierderii exemplarului unic dintr-o colecție. De asemenea, se face precizarea că opera de creație intelectuală este recunoscută și

protejată, independent de aducerea la cunoștința publică, prin simplul fapt al realizării ei, chiar neterminată. Reproducerea unei opere mai este permisă, fără consimțământul autorului, pentru uz personal sau pentru cercul normal al unei familii, cu condiția ca acest lucru să nu contravină intereselor titularilor drepturilor de autor.

În această lege, se dau o serie de explicații, care ne permit să înțelegem și să respectăm proprietatea intelectuală și dreptul de autor. Astfel despre autor se fac următoarele precizări : persoana fizică sau persoanele fizice care au creat opera; persoana sub numele căreia opera a fost adusă pentru prima dată la cunoștință publică; când opera a fost adusă la cunoștință publică sub forma anonimă sau sub un pseudonim care nu permite identificarea autorului, dreptul de autor se exercită de către persoana fizică sau juridică ce o face publică numai cu consimțământul autorului, atât timp cât acesta nu-și dezvăluie identitatea. Opera poate fi comună dacă este creată de mai mulți coautori, în colaborare; dreptul de autor asupra operei comune aparține coautorilor acesteia, între care unul poate fi autorul principal.

Durata protecției operelor prin dreptul de autor este identică cu cea prevăzută în directivele Uniunii Europene, adică 70 de ani după moartea autorului”. Plagiatul preocupă din ce în ce mai mult comunitatea științifică, în primul rând datorită înmulțirii cazurilor de fraudă la toate nivelurile, care a devenit endemică, de la elevii de școală până la cercetători.

8.9 CERCETARE BIBLIOMETRICĂ PRIVIND CULTURA INFORMAȚIEI ÎN BAZA DE DATE WEB OF SCIENCE

Cultură informației a devenit astăzi o temă majoră de cercetare și studiu. Acesta este unul din motivele pentru care se scrie foarte mult pe acest subiect. Utilizând cercetarea avansată pentru întrebarea de cercetare *information literacy*, obținem 3075 de rezultate (accesarea s-a făcut în 24 martie 2017).

Analizând aceste rezultate, cunoaștem cele mai importante reviste unde sunt publicate articole despre cultura informației (*Tabelul 1*).

Tabelul 1. Topul celor mai importante 10 reviste care conțin articole referitoare la cultura informației

Numele revistei	% of 3075
1. JOURNAL OF ACADEMIC LIBRARIANSHIP	211
2. COMMUNICATIONS IN COMPUTER AND INFORMATION SCIENCE	167
3. CHANDOS INFORMATION PROFESSIONAL SERIES	103
4. PORTAL LIBRARIES AND THE ACADEMY	102

5. COLLEGE RESEARCH LIBRARIES	101
6. WORLDWIDE COMMONALITIES AND CHALLENGES IN INFORMATION LITERACY RESEARCH AND PRACTICE	84
7. INFORMATION LITERACY LIFELONG LEARNING AND DIGITAL CITIZENSHIP IN THE 21ST CENTURY	70
8. INFORMATION RESEARCH AN INTERNATIONAL ELECTRONIC JOURNAL	67
9. REFERENCE USER SERVICES QUARTERLY	64
10. JOURNAL OF LIBRARIANSHIP AND INFORMATION SCIENCE	62

După cum se poate observa, revista care a publicat cele mai multe articole despre cultura informației este *Journal of Academic Librarianship*, 211 articole. Se află aici noi metode, cercetări, tehnici de abordare a domeniului. Faptul că 167 articole sunt publicate în revista *Communication in Computer Science and Information Science* indică conectivitatea domeniului cu cel al științei calculatoarelor și al științei informării. Interesul revistelor care publică articole despre cultura informației dovedește că acesta este un subiect științific important, cu precădere dezbătut în mediul academic de profesioniștii din domeniu și din domeniile interdisciplinare legate de căutarea, cercetarea și comunicarea informației științifice. Prezentăm mai jos și lista celor mai importanți autori care au scris despre cultura informației (Tabelul 2)

Tabelul 2. Topul celor mai importanți 10 autori ale căror articole se referă la cultura informației

Autori de top	% of 3075
1. PINTO, M	34
2. LLOYD, A	33
3. JULIEN, H	28
4. BRUCE, C	20
5. IRVING, C	18
6. CRAWFORD, J	17
7. MAJID, S	17
8. FOURIE, I	16
9. FOO, S	15
10. FOSMIRE, M	13

Maria Pinto este profesor la Universitatea Granada, Portugalia, departamentul de managementul informației, AnneMarrie Llyod este profesor la Școala Suedeză de Biblioteconomie și Știința Informării, Universitatea Boras, Suedia, Heidi Julien este profesor la specializarea Biblioteconomie și Știința Informării la Universitatea Alberta, Edmonton, Alberta, Canada.

Christine Bruce, autor foarte cunoscut și citat, este profesor la Universitatea New England, Armidale din Australia. A generat modelul “6 fațete ale culturii informației”.

Cristine Irving și John Crawford sunt bibliotecari cercetători la Universitatea din Glasgow, Marea Britanie.

Shahin Majid este profesor la Universitatea Tehnologică din Nanyang, Singapore. Ina Fouri este profesor la Universitatea din Pretoria, Africa de Sud.

Shoubert Foo este profesor la Universitatea Tehnologică din Nanyang, Singapore iar Michael Fosmire la Universitatea Purdue din Statele Unite ale Americii.

Specialiștii de top în cultura informației sunt americani, englezi, canadieni, australieni, singaporezi, suedezi, ceea ce conduce la concluzia că există o răspândire masivă a acestui concept pe toate continentele.

Domeniul este de o importanță strategică în dezvoltarea profesională. Acest lucru este reflectat și de conferințele dedicate acestei tematici (Tabelul 3).

Tabelul 3. Topul celor mai importante 10 conferințe internaționale având ca tematică cultura informației

Conferințe dedicate culturii informației	% of 3075
1ST EUROPEAN CONFERENCE ON INFORMATION LITERACY- ECIL	84
2ND EUROPEAN CONFERENCE ON INFORMATION LITERACY-ECIL	70
ASEE ANNUAL CONFERENCE	18
IFLA CONFERENCE ON THE ROAD TO INFORMATION LITERACY LIBRARIANS AS FACILITATORS OF LEARNING	18
8TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON CONCEPTIONS OF LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE	12
ASEE ANNUAL CONFERENCE AND EXPOSITION	11
CONFERENCE ON INFORMATION LITERACY THE AUSTRALIAN AGENDA	11

CONFERENCE ON POWERFUL LEARNING POWERFUL PARTNERSHIPS EDUCATING THE UNIVERSITY COMMUNITY IN A DYNAMIC INFORMATION ENVIRONMENT	8
INFORMATION INTERACTIONS AND IMPACT I3 CONFERENCE	8
ISIC THE INFORMATION BEHAVIOUR CONFERENCE	8

European Conference in Information Literacy - ECIL a debutat în 2012 în Istanbul, Turcia. Organizatorii acestei conferințe sunt patru profesoare specialiste în managementul informației: Serap Kourpanoglu – Universitatea Hatecepe, Ankara, Turcia, Joumana Boustany – Universitatea Paris-Descartes, Franța și Sonja Spiranec - Universitatea din Zagreb, Croația și Syrkie Vilnus, Universitatea din Tallin, Estonia.

Fiecare dintre aceste personalități a organizat câte o conferință de cultura informației, dar pe subiecte diferite.

Există și organizații care au contribuit la finanțarea proiectelor care au ca obiect cultura informației (Tabelul 4).

Tabelul 4. Topul celor mai importante 10 organizații internaționale care au finanțat proiecte având ca tematică cultura informației

Organizații care au finanțat proiecte de cultura informației	% of 3075
1. EUROPEAN SOCIAL FUND	5
2. EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND	4
3. FINNISH CULTURAL FOUNDATION	4
4. MINISTRY OF EDUCATION AND CULTURE	4
5. SPANISH MINISTRY OF SCIENCE AND INNOVATION	4
6. ACADEMY OF FINLAND	3
7. FINNISH FUNDING AGENCY FOR TECHNOLOGY AND INNOVATION	3
8. SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES RESEARCH COUNCIL OF CANADA SSHRC	3
9. UNIVERSITY OF WISCONSIN EAU CLAIRE	2
10. WORLDWIDE UNIVERSITIES NETWORK WUN	2

Noi tematici în cultura informației se dezvoltă pentru crearea deprinderilor și aptitudinilor de a folosi informația în activitatea de antreprenoriat sau la locul de muncă.

Note

1. ZURKOWSKI, Paul G. *The Information Service Environment: Relationships and Priorities. Related Paper no. 5*, Washington DC [online]. National Commission on Libraries and Information Science, nov. 1974 [accesat la: 27.11.2016]. Disponibil la: <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED100391.pdf>
2. ALA (American Library Association). *Presidential Committee on Information Literacy: Final Report* [online]. Chicago: ALA, 1989 [accesat la: 22.10.2016]. Disponibil la: <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/publications/whitepapers/presidential.cfm>
3. *Ibidem*.
4. *Ibidem*.
5. *Alexandria Proclamation on Information Literacy and Lifelong Learning* [online]. Alexandria, 2005 [accesat la: 22.02.2017]. Disponibil la: <http://ifla.queenslibrary.org/III/wsis/BeaconInfSoc.html>
6. Mediacy: Knowledge and Skills to Navigate the Information Highway. In: *The International Information and Library Review* [online], september 1997, vol. 29, nr. 3-4, p. 393-401 [accesat la: 30.08.2016]. Disponibil la: <http://www.cilip.org.uk/professionalguidance/informationliteracy/definition/>
7. La formation documentaire des étudiants en France. In: *Bulletin des Bibliothèques de France* [online], 2005, nr. 6, p. 16-22. Report to the National Forum on Information Literacy. Summary of Findings. 24 june 1992 [accesat la: 27.11.2016]. Disponibil la: <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED351033.pdf>
8. *Le Grand dictionnaire terminologique* [online]. Office québécois de langue française [accesat la: 22.02.2017]. Disponibil la: http://www.granddictionnaire.com/btml/fra/r_motclef/index800_1.asp
9. STRATAN, Zidania; ZAVTUR, Natalia. Rolul bibliotecii în formarea mediului informațional universitar. În: *Confluente și integrare calitativă a cărții, activității bibliotecare și a infrastructurii informaționale în procesul didactico-științific universitar*. Materialele conferinței științifice consacrate aniversării a 60-a a Bibliotecii Universitare, 4 noiembrie 2005, Bălți.
10. *Seeking Meaning: A Process Approach to Library and Information Services* [online], Second edition. Westport, CT: Libraries Unlimited, 2004 [accesat la: 15.03.2017], Disponibil la: <http://www.emeraldinsight.com>
11. LAU, Jesús. *Linii directoare privind Cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți*. Traducere de Nelly Țurcan și Maria Vătămanu. Chișinău: Gunivas, 2010, p. 4.
12. Information literacy in the educational process. In: *The Educational Forum*, September 1993, vol. 57, nr. 2, p. 312-324.

13. Information literacy: an exploration. In: *International Journal of Information Management*, October 1997, vol. 17, nr. 5, p. 377-386.
14. SAUNDERS, Laura. The future of information literacy in academic libraries: a Delphi Study. In: *Portal: Libraries and the Academy*, 2009, 9(1), p.99-114.
15. SHAPIRO, Jeremy J.; SHELLEY, HUGHES K. Information Literacy as a Liberal Art. In: *Educom Review*, march/april 1996, vol. 31, nr. 2, p. 31-35.
16. MACKENZIE, A. et. al. *Big Blue: information skills for students: Final report* [online], 2002 [accesat la: 30.10.2016]. Disponibil la: <http://www.icyte.com/system/snapshots/fs1/2/8/9/7/2897dd42d34f59739cd8809e48c4bfd32e2aa12f/index.html>
17. BRUCE, Christine. *The seven faces of information literacy*. Adelaide: Auslib Press, 1997.
18. BOON, Stuart; JOHNSTON, Bill; WEBBER, Sheila. *A comparison of UK academics' conceptions of information literacy in two disciplines: English and Marketing* [online], may 2005 [accesat la: 22.10.2012]. Disponibil la: http://www.eadtu.nl/metatraffic/track.asp?r=/files/Boon_May_09_2005.ppt
19. EISENBERG, Mike; BERKOWITZ, Bob. *The Big6, information literacy for the information age* [online], [accesat 31.11.2016]. Disponibil: <http://www.big6.com/>
20. LAU, Jesús. *International Guidelines on Information Literacy* [online], [accesat la: 09.02.2017]. Disponibil la: <http://bivir.uacj.mx/DHI/DoctosNacioInter/Docs/Guidelines.pdf>
21. *Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” București* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://www.bcub.ro>
22. *Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” din Timișoara*. [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://www.bcut.ro>
23. *Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://www.bcu-iasi.ro>
24. *Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://bcucluj.ro>
25. *Baza de date EBSCO* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://www.ebsco.com>
26. *Baza de date ProQuest* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://www.proquest.com>
27. *Baza de date ScienceDirect* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://www.sciencedirect.com>
28. *Baza de date Emerald* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://www.emeraldinsight.com>
29. *Baza de date SpringerLink* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://www.springerlink.com>
30. *Baza de date Oxford Journals* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://www.oxfordjournals.org>

31. *Baza de date Legalis* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://www.legalis.ro>
32. *Baza de date e-Monitor* [online], 2016. [accesat la: 12 11 2016]. Disponibil la: <http://www.monitoruloficial.ro/RO/article--e-Monitor--297.html>
33. *Motorul de căutare Google, cu interfață în limba română* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://www.google.ro>
34. *Motorul de căutare Yahoo, cu interfață în limba română* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://ro.yahoo.com>
35. *Motorul de căutare AltaVista* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://www.altavista.com>
36. *Motorul de căutare Bing* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://www.bing.com>
37. *Motorul de căutare Excite* [online], 2016. [accesat la: 12.11.2016]. Disponibil la: <http://www.excite.com>
38. Open Society Institute [online], [accesat la: 10 ianuarie 2017]. Disponibil la: <http://www.soros.org/about>
39. REPANOVICI, Angela. *Ghid de cultura informației*. București: Asociația Bibliotecarilor din România, 2012.
40. Open Access. Max Plank - Gesellschaft (2003). *Berlin Declaration* [online], [accesat la: 23 mai 2017]. Disponibil la: <https://openaccess.mpp.de/BerlinDeclaration>
41. What is open access? [online], [accesat la: 12 ianuarie 2017]. Disponibil la: <http://www.eprints.org/openaccess/>
42. DOAJ. *Directory of Open Access Journal* [online], [accesat la: 13 ianuarie 2017]. Disponibil la: <http://www.doaj.org/>
43. *Site-ul DOAJ - Directory of Open Access Journal* [online], 2016 [accesat la: 12 11 2016]. Disponibil la: <http://www.doaj.org>
44. WEBER-WULFF, Debora. *On the Utility of Plagiarism Detection Software*. 2008. Third International Conference on Plagiarism. Newcastle on Tyne.
45. DEX. *Dicționarul explicativ al limbii române*. București: Univers Enciclopedic, 1998.
46. *Detecting plagiarism* [online], [accesat la: 13 ianuarie 2017]. Disponibil la: http://www.plagiarismadvice.org/images/stories/old_site/media/2008papers/P21%20Weber-Wulff.pdf. bliotheque
47. *Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, completată și modificată prin Legea nr. 285/2004 și OUG nr. 123/2005 și actualizată până la data de 28/12/2005.*